

NEPÜNŰK

UNSER VOLK

עמנו

ZSIDÓ HETILAP

SZERKESZTŐSÉG
KIADÓHIVATAL: ORADEA
Mihai Viteazul
Magyar utca (tér) No. 11/a
TELEFON: 670.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Éves évre . 160 Lei
Féléves évre . 80 „
Három hónapos évre 40 „
Egy példány 3 Lei
Külföldiek minden pénteken.

1. évf. 9. szám.
1929. Chesván 19.
1929. novemb. 22.

Hitközségi választás előtt.

Évezredek óta a zsidóság legfőbb vára a hitközség. A hitvédelmi intézmények elhelyezését, támogatását, biztonságot adtak a zsidóságnak a hitközségben, mely mint kis állam élte le évszázadokon át a maga életbevágóan fontos életét. Az utóbbi évtizedekben a hitközségek vezetői, csak „koved“-et és érvényesülési lehetőséget vártak a hitközségi stábumoktól és elfelejtették a lényegét. A mának más mentalitású zsidó férfiak, nem érvényesülést lát a vezéri székben és más pozíciókban, hanem a munka kötelességét és zsidósága iránti szeretetet viszi a hitközségi élet ezernyi intrikái és kellemetlenségei felé. Azok nevében szólunk, kik dolgozni akarnak a hitközség érdekében, azokat akarjuk képviselni, akiknek élmény és élet a zsidóság és nem csak addig érdeklődnek közügyei iránt, míg a maguk kis koncát megszerezhetik.

A rohanó kor, a gazdasági szükségszerűség, a nagyváradi orth. hitközség nagy kaliberű mivolta megkövetelik, hogy egész emberek álljanak az élén. Olyanok, kiket a zsidóság szeretete vezérel és nem a címek utáni vágy. Alkotni, dolgozni! Amint megtehető eddig is az az éra, melyet helyesen és lényegének megfelelően „mizrachista“ érának ismernek.

Ez az éra alkotta meg a legutóbbi évtizedben a Teleky utcai templomot, a fiúárvaházat és tanoncotthont, épített egy vágóházat, mely egész Európában ritkítja páriját, a főrabbi lakást is tető alá juttatta, meglévő vallási és jóléti intézményeit fejlesztette, és azokat ujjakkal bővítette ki, templomait, épületeit renoválta és ami a legfontosabb minde sok millió befektetést anélkül valósította meg, hogy adósságra keveredett volna. Egész Erdélyben nincs még egy oly konszolidált hitközség, mint a váradi. S ne feledjük, hogy 70 alkalmazottat tart el és évi büdzséje 12 millió lei.

De még sok a tennivaló. Most, hogy decemberben újból választás lesz, három esztendő elmúltával, már most meg kell mondanunk, hogy azok érdekében fog fellépni lapunk, kik eddigi munkájukkal arra reászolgáltak. És azokért fog sikra szállani, kik a zsidó közügyek iránt nemcsak a választásokkor érdeklődnek. Erős várunk nekünk zsidóknak, a hitközség. És ennek olyan védőserege kell legyen, mely tekintélyt tud tartani kifelé és befelé egyaránt.

Most kezdődik a harc és mi reméljük, hogy szent eszméinkért és terveink megvalósításáért úgy fogunk dolgozni, hogy győzelmi, mely egyuttal eszméink győzelme is; biztos legyen.

Az igazság utban van!

— a Központi iroda reorganizálása és a hitközségek. —

A hitközségek végre a cselekvés terére lépnek. Végre legfőbb ideje. Már-már annyira megszoktuk bajainkat, hogy már undorodtunk azokkal foglalkozni. A szatmári és bukaresti megmozdulás végül visszaadta a hitközségek már-már kivesző önértékét és energiáját. Olyan volt a helyzetkép, mintha a hitközségek valami felsőbb hatalmi fórum trónjának számolyai lennének, vagy mint valami értéktelen figurák bizonyos körök önző politikájának sakktábláján, melyeket úgy-ahogy egyesek érdeke diktálja, ide-oda tologatnak vagy eldobnak. De elsősorban nem lélektani és önértéki okokból volt szükséges a hitközségek megmozdulása. Hanem feltámadt a hitközségekben a legtermészetesebb ösztön, a létfenntartási ösztön szikrája, és ez hajtotta a megmozdulásra.

Ugyanis a beszercei iroda illetve annak elnöke, működésének első pillanatától kezdve a hitközségek érdekeit nem támogatta. Egyes fontos ügyek, mint például a hitközségek iskolaügyi, szóval chinuch-ügyi elől, meg teljesen elzárkózott. Ezekről tudni sem akart. A hitközségek tehát teljesen magukra lettek hagyatva, képviselő nélkül, a szervezettség megvolt, de a szervezet által mostohán kezelve, kénytelenek voltak már évek óta bajaik orvoslását szétforgácsolt, erőtlén és költséges magánakciókkal keresni.

Az elégedetlenség általános volt az egész idő alatt. De mindaddig, míg a „Központi“ iroda ténykedése abban nyilvánult, hogy nem ténykedett, addig az ortodox zsidóság közvéleménye berendezkedett arra, hogy nincs képviselő. A hitközségek fizették a közvetett és közvetlen járulékokat azon tudatban, hogy semmi ellenértéket nem kapnak értük. De ezen néma elégedetlenségből viharzó elkecseregés lett, midőn nyilvánvalóvá vált, hogy a Központi iroda, illetve annak elnöke a hitközségek szétforgácsolását tűzte ki elnöki pozíciójának meg erősítésére.

Addig, míg elnöki ténykedése a hitközségeket magukra hagyta, a hitközségek úgy-ahogy dolgozhattak intézményeik, iskoláik megmentése érdekében, addig a hitközségek túrték a visszás és lehetetlen állapotot. Mióta azonban az elnök a hitközségek létérdeke ellen dolgozik, a helyzet elviselhetetlenné vált. A legtermészetesebb és legminimálisabb igénye a hitközségeknek, hogy az elnök, ha már semmit sem csinál, legalább támogassa a hitközségeket létérdekeik kivédésében. Ezt eleitől kezdve nem tette és utóbbi időben egész energiája az ortodox hitközségek megbontására s megromlására irányul, ahol közbelépett, ott romok jelzik működésének helyét. Hazug doktrina az az elnöki evangélium, hogy szükség van a hitközségek egységének megbontására. Az ortodox hitközségek mindig megtalálták és megfogják találni, annak a módját, hogy a hitközségekben fennálló irányulatok szertartási igényei kielégítenek. Nem kell hitközségeinket feldarabolni, hogy új hitközségeket és új rabbiállásokat kreáljunk. Slovenskóban és Magyarországon is van központi iroda, ott is van hűséges, önfeláldozó orthodoxia, mely a Keszáv Szofér és Mahram Schik és a többi, az ortodox szervezetet megalapító gaonok szellemi örökségét féltékenyen őrzik. Nos, Slovenskóban és Magyarországon nyoma sincs ezen áldatlan szíjjel-szakadozottságnak, ott a központi iroda nem apostola a szakadarságnak, hanem legfőbb őre a hitközségek egységének. Ott az ortodox hitközségek egysége az orthodoxia legfőbb és legerősebb vára. Hogy miért kell éppen Erdélyben ilyen beteges helyzetnek léteznie, miért kellett itten mindent a te-

tejére állítani, ezt nem értjük és velünk együtt nem értik a külföld számottevő ortodox kapacitásai sem. De azt tisztán látjuk, hogy ha egy, a hivatását megértő, feladatát átérző, kötelességét teljesítő elnöke lenne az ortodox központi irodának, akkor sok ráncszakadt csapást tudunk volna meghiusítani, vagy kivédni.

A beszercei iroda elnökének mandátuma rég lejárt, de egyben lejáratva tekintélyét is. Egész ténykedése a hitközségek egységének megbontása volt. Lehet ez a saját érdeke, de az ortodox hitközségeknek haláldöfése. Ez az oka az általános elkésredésnek.

A helyzet beteg, komolyan beteg, az anyagi gondok sulya alatt amugy is összeroskadó hitközségek eddig is csupán a legnagyobb erőfeszítéssel tudták intézményeik életét nem is annyira biztosítani, mint támogatni. A felülről becézgetett és inagurált züllési folyamat már-már a teljes letargiába süllyesztette a hitközségeket, melyek a sötét és reménytelen kilátástalansággal néztek az ortodoxia jövője elé. Ezen komoly gondok hozták össze az ortodox hitközségeket Szatmáron és ugyancsak ezen komoly gondok hozták azokat össze Bukarestben.

A szatmári konferencia határozatait küldöttségileg adták tudtára az elnökek, ki ezen határozatokat jogosoknak jelentette ki és ígéretet tett, hogy a hitközségek határozatát respektálva, 60 napon belül az ortodox hitközségek kongresszusát egybehívja, hogy ezen beteg állapotnak egyszer már vége legyen. Ezen ígéret beváltása helyett körlevelet bocsájított ki, melyben a hitközségek ezen akcióját vallásellenesnek bélyegezte. Természetes, szerinte minden megmozdulás, mely neki nem szimpátikus, mely szekerét nem tolja, vallásellenes. Vagyis ami elnökellenes, az vallásellenes, mert az elnök a vallás főberlője. Csodálatos létfenntartási erőfeszítés! Ezt a neveléses álláspontot már megszoktuk és csak mosolygunk rajta. A hitközségek ezen akciója - mondja az elnök - távol áll az ortodoxia megalapítóinak intencióitól és ezért kárhozandó. A hitközségek mint az ortodoxia letéteményesei rég megalapították már, hogy a Központi Iroda elnöke távolodott el az ortodoxia alapelveitől, hogy az elnök, kinek legerősebb kötelessége lenne az ortodoxia legerősebb mentővára, autonómiánk fölött örködni és azt kiépíteni, ezen autonómiánkat állandóan gyengíti, lazítja, azon állandóan önkényesen rést üt, mert állandóan a hatóságok hatalmi szavát veszi igénybe a hitközségek ellen. Ez a szomorú procedura folyik szemünk előtt. És épen ezért a hitközségek az ortodoxia megmentése érdekében akciójukat folytatják.

A nagyváradi orth. hitközség által Bukarestbe egybehívott értekezlet memorandumot adott át a kormányoknak, melyben álláspontját a kultuszörvény végrehajtási utasítását illetőleg leszögezte és ugyancsak kifejtette a hitközségek bizalmatlanságának okát a Központi irodával szemben. Ez a memorandum úgy a kormányknál, mint az ortodox zsidóság nagy rétegeinél helyeslést és visszhangot váltott ki. Az ország minden részéből érkeznek a szimpatia nyilvánítások a váradi hitközséghez. A legtöbb szimpátialevél dicsérőleg nyilatkozik Hirsch Jakabnak, a szatmári konferencia permanens bizottsága elnökének nyílt leveléről is, kinek igaz érvelései az ortodox zsidó tömegek szívét megfogta. Ezen szimpátia-nyilvánítások a Központi iroda működéséről irt le-sújtó kritikájuk mellett, hű képét festik meg a hitközségek lelki életének, de mindegyik levelnek az a refrénje, hogy üdvözlük a hitközséget a bukaresti eredményhez és buzdítják a további munkára. En-

Mindennemű **BIZTOSÍTÁST** ugymint:

Élet-, Tűz-, Betörés-, Baleset-, Üveg-,

Szállítmány- és Autó-biztosításokat

kartellen kívüli legkedvezőbb feltételekkel vállalja

WEISZ KÁLMÁN

ORADEA, PIAȚA MIHAI VITEAZUL 8.

TELEFON: 996.

„AZ ANKER“

Ált. román bizt. társ. erdélyrészi speciál

FŐÜGYNÖKSÉGE

Ügynököket minden városban magas jutalékkal alkalmazok.

nek alapján a váradi hitközség, — melyet különben a bukaresti konferencián résztvevő hitközségek erre felkértek — a további munkát folytatja, a hitközségekkel az érintkezést fenntartja és előkészíti a közeljövőben összehívandó országos választó kongresszust. Az erdélyi orth. hitközségeknek kikerülhetetlen és legsürgősebben megoldandó feladata az elnökválasztó kongresszus egybehívása.

Elvi harc az Aguda és a Mizrachi között.

Interju a Mizrachi erdélyi vezetőivel.

Lapunk objektivitására és komoly tónusára legjellemzőbb, hogy legutóbbi számunkban teljes terjedelmében közöltük a nagy tudású wilchovitzai főrabbi nyilatkozatát, melyben pregnánsan kifejezésre juttatja agudista álláspontját.

Alant közöljük a váradi Mizrachi vezetők nyilatkozatait és legközelebbi számunkban ismét más hangadó személyiségeket fogunk megszólaltatni, hogy ezzel is elérjük a nézetek tisztázódását. Reméljük, hogy a vita koncilian hangja nem fog célt téveszteni sem a Mizrachi, sem az ellenpárt táborában.

Hiszen a mi célunk a zsidó megértés és béke és tudjuk, hogy ezt hosszú türelmes munkával, idővel el is fogjuk érni.

Nussbaum Sámuel

a Mizrachi Erdélyrészi Központ elnöke:

Tagadhatatlan, hogy Rabbi Chaim Mayer Hager wilchowitzi főrabbi urnak a „Népünk“ 8-ik számában megjelent fejtegetései nagyon érdekesek.

Érdekesek azért, mert a főrabbi ur úgy állítja be magát és az Agudát, mint a zsidó nép és nemzet százszázalékos letéteményesét. De nem csak ezt, a főrabbi ur még azt az állítást is megkockáztatja, hogy a mizrachisták a Tórának mind a 613 törvényét feláldozzák és kiszolgáltatják a cionista elgondolásnak. Ugyan, ugyan! Ez mégis sok egy kicsit! Mind a 613-at!? Valóban pazarlás! Nemrég szerencsém volt hallani Máramaros-Szigeten egy valódi zsidó talmudikus nagyságot Raw Mayer Berint, ki egészen másképp nyilatkozott erről a témáról és akinek fejtegetéseit szigeti chaszid zsidók óriási lelkesedéssel fogadták.

És természetesen, Hager főrabbi ur szerint az Aguda, vagy az agudisták mind a 613 törvényt betartják. Non plus ultra. Valószínűleg ezen elképzelésben támadta Hager főrabbi ur Váradon, az idegenben tanuló bocherek bucsuztatásakor, tehát egy nem arra való helyen és időben, a mizrachit, vagy a mizrachistákat. Azért mert... de ki tudná ezt megmondani!? De viszont nem értem Spira munkácsi főrabbi urat, aki olyan ember ám, hogy nem hagyja magát sarokba szorítani, hogy miért tartja az agudát ép olyan vallástalannak, mint a mizrachit!

A Mizrachi soraiban világhírű gaonok vannak, akik megtudják indokolni vallásilag is állásfoglalásukat. De a főkérdés jelenleg az, akarja-e komolyan az Aguda a „binjan haarecet“, igen, vagy nem? Ne Klausnerrel tessék jönni, aki nem tanít ugyan bibliakritikát, de akit mi vallásilag úgy sem követünk, hanem azzal, mit tett eddig az Aguda, vagy a főrabbi ur Erec Jisráel földjeinek a megváltásáért? Hány dunam földet váltott ki eddig az arabok kezéből? Épített-e akár egyetlenegy kolóniát is? Egyetlen-eggyel próbálkozott eddig az Agudah, Machneh Jisrael felépítésével, de ebbe is belebukott, mert lélek nélkül, szeretet nélkül, hozzá nem értéssel csinálta. Ezt a Klausnernek jobban értik!

Hager főrabbi ur elmélete szerint az Aguda bevárna, míg egyetlen egy vallástalan zsidó sem lesz a világon, nehogy az „ipse“ bejuthasson az ígért földjére és a főrabbi ur csak ezután fogna hozzá az építéshez. Szép kis terminus! Alapos kis váltóprolongálás — soha meg nem fizetésre! A háboru alatt egyszer, a váradi villamos vasút egyik koosijában fültanuja voltam két iparos kinézésű ember beszélgetésének. A háborúról beszélgettek nagyon tüzesen. Befejezésül kivágja az egyik: „mán pedig én azt mondom, hogy bizony nem megyek én addig a frontra, míg egyetlen egy zsidó is van itthon“. Veszedelmesen hasonlít l'havdil, a két elmélet egymáshoz.

Mi, mizrachisták, nem követhetjük az Agudát, mert az Agudától eddig csak lelki rombolást, munkamegakasztást láttunk és nem építést. Mi, a zsidó vallási parancsok egyik legnagyobbikán tartjuk Erec Jisrael felépítését, megvagyunk győződve arról, hogy itt az építés ideje és ezen építésre kötelességünk szövetségzni a cionistákkal is, mert csak együttes erőfeszítés gyorsíthatja meg a munka menetét. Ez az úgy nem várhat. A népszövetség sem várhat, de a zsidó nép sem várhat, míg az Aguda vallásilag kijátssza magát. Tagadhatatlan, hogy sokkal könnyebb lenne a helyzetünk és még több eredményt érhetnénk el a vallásos berendezkedések terén, ha számbelileg még erősebbek lennénk.

Vannak az Agudának tagjai, lelkes, igazi zsidó emberek, kik szívvel-lélekkel óhajtják Erec Jisráel felépítését, de „occasio szerű“ vallási terror alatt

Az igazság utban van és nincs ami feltartóztassa diadalmas útjában. Ha a jog kérdése ez az igazság, a jog mellettünk van. Ha meg az erő kérdése ez az igazság, akkor sem kell visszaretennünk, mert ha van akaratumk, van erőnk is. Hiszen az életölcsesség nagy költője is azt mondja:

Tudod mi az erő? Akarat! Mely előbb, utóbb, de diadalt arat!

állanak, ami egyelőre visszatartja őket a nagymunkához való csatlakozástól.

Mi hisszük és reméljük, hogy ezen agudista testvéreink nem is oly sokára meg fogják találni a mizrachival való együttműködés útját, sokat szenvedett népünk boldogulására.

Mittelman Jakob

a nagyváradi orth. izr. hik. kultusz elnöke:

A nyilatkozatban az Agudának azon pragmatikus követelését látom kifejezésre juttatni, amely az Aguda tulajdonképeni konstitutív öncélját képezi. Tudnunk kell ugyanis, hogy az Aguda csak másodsorban érdekelt az errec-jisráel munkában. Elsősorban a Galut érdekli és épen ennél a pontnál következik a differenciálódás, amely azt a mizrachizmustól különböztetve teszi.

Az Aguda jelenti a szeparasztikus tendencia kifejezését azon országokban, ahol a „Trennungs-Ordoxie“ fogalma ismeretlen. Németországban hivatkozott először életre, mert az ottani törvények nem ismernek különböző ritusu zsidó közösségeket. Azon országok konzervatív zsidóságát akarta felölelni, ahol a kultusz törvények nem disztigváltak vallásos és modern zsidó felfogás között.

Az errec-jisráel-munka csak akkor kezdett nem eminens követeléssé válni az Aguda programjában, amikor a széles néptömegek az organikus cionizmus felé törekedtek és mert a mizrachizmus a maga régi szervezetségénél fogva alkalmas volt arra, hogy ezeket a tömegeket a cionista mozgalomba bevezesse. Az Aguda akkép látta biztosítottak addig elfoglalt helyzetét, ha a programjába a Jischuw-munkát is beiktatja.

Mindezeket annak a leszögezésére, hogy az Agudát elsősorban a szeparasztikus törekvés érdekli, míg az ellenkező állásponton levő Mizr. ép azért foglal helyet a cionista szervezetben. Nem engedhető meg az, hogy az egész zsidóságot összefogó jischuw-munkában „Trennungsorthodoxie“ politikája érvényesüljön. Erec-Jisráelben egy zsidó nép vagyunk, ahol mindenkinek teljes vallási és lelkiismereti szabadság van biztosítva. Tovább megyünk; a cionizmus nemcsak megütni, de szívesen látja a zsidó vallás, a Tóra teljes regenerálódását, mert ebben valamennyien egy emberként valljuk azt, hogy a Tóra nélkül Erec-Jisráel nem épülhet fel.

Taktikai kérdésnek tekinthető az, hogy vajjon több eredményt lehetne felmutatni, ha a mizráchi kivonulna a cionista szervezetből. Véleményem szerint, eredményt csak úgy érhetünk el, ha bennmaradunk, mert kívülről csak nyitott kapukat döngetnénk, hiszen a cionizmus sincs a vallási kötelességek kérdésében külön véleményen, viszont a vallásos követeléseknek maximálisan való megvalósítását csakis a szervezeten belül érhetjük el.

Wasserstrom Sándor:

A wilchovitzai főrabbi bennünket mizrachistákat, a cionista szervezet iránti toleranciáért és a velük való együttműködésért kritizál. Holott ha valakinek, úgy neki tudnia kellene, hogy ez minden zsidóra oly régen kötelező, mint amilyen régi a mi zsidóságunk. Ettől eltekintve, a vallásos zsidóság csakis a Mizráchi együttműködése által érthette el azt, hogy a vallásos érdekek sokszor csorbát nem szenvedtek. Csakis a Mizráchi fíradhatatlan munkája eredményezte azt, hogy a Jewish Agency alkotmányában a zsidóság vallásos igényeinek respektálása biztosítva van. A Mizráchi munkájának eredménye, hogy a hagyománytű zsidóság vallásos törvényei Erec-Jisráelben intézményesen biztosítottak. A cionista alapok támogatásának köszönheti a vallásos zsidóság, hogy a szentföldön tórahű zsidóságnak vallásos kolóniái vannak a Keren Kajemeth földjein. Oly kolóniák, mint többek között Chitin, Nachlat-Jakob, Kfar-Gideon, elsőrangban kiépített vallásos és kulturális intézményeivel, külön szeparálás esetén nem teremthetők volna meg. Az együttműködés részbeni eredménye, hogy a Mizráchi Chinuch-ját és vallásos kulturális munkáját odafelcsiszolhatta, hogy jelenleg Erec-Jisráelben összesen 71 talmudtóra iskolája, jesivája, Tachkemoni intézménye, leány és fiú pedagógiuma, felnőtteknek szolgáló tanszolyamai, Gan-Jeladimjai vannak nyolcezer növendékkel. Ezen iskolákban nemcsak ősi szent nyelvünk éled ujja, hanem új generáció nevelődik igazi vallásos zsidó szellemben. Természetes, hogy ezek nevelése nem a zsidó széthuzást, nem a „Trennungs politik“ érdekeit, hanem minden zsidó testvérünk iránti szeretetet szent törvényeinkkel, az achduzt pedig

zsidóságunk erősítésére mindenkivel szolidáris együttműködéssel szolgálja. Türelem és együttműködés útján érthette el a Mizrachi azt is, hogy ma Erec Jisráelben, a kolóniákon a városokon kívül — 24 chet és számos rabbi működik támogatása mellett. Gyakran ép azon kolóniákon, hol eddig vallástalanság uralkodott. Bennünket kevésbé vallásos zsidó testvéreinkhez tehát türelem és megértés kell jözzön, hisz hibás neveltetésükért nem lehetünk ők a felelősek. Az idő és a szeretetteljes felvilágosító munka egymásközött, nem pedig kívülről jövő hamis jelszavak és a becsületes zsidó munka ellátásának elgáncsolási törekvés kell megérlelje a Mizrachi az egész világ vallásos zsidóságának alapvető programját: Erec-Jisráel, leám Jisráel, al pi Tóra Jisráel.

A Bnei Brith páholy.

A zsidó Bnei Brith páholyok független renének az elnöke Alfréd M. Cohen, Cincinnati, a napokban ünnepelte 70. születésnapját. Cohen Amerika legjelentősebb zsidó egyéniségeinek egyike. Eredetileg rabbinak készült, de azután a jogi pályára lépett és ma egyik legkeresettebb ügyvédje Amerikának. Elnöke a híres cincinnati rabbiszemináriumnak, amely minőségében a zsidó nevelés és felleg a héber szellem ápolása terén nagy szolgálatakat tett a zsidóságnak. Politikai téren is vezető szerepet játszik, mint a republikáns párt egyik vezetője. Tagja Ohio állam szenátusának és Harding elnöknek legintimebb híve volt.

Ebből az alkalomból, valamint a napokban megalakult váradi páholy megnyitása alkalmából nem lesz érdektelen a Bnei Brith zsidó szervezetről a következőket közölni:

A független B. B. rend alapszabályszerű programja a következő: A rend céljait tűzte ki, hogy zsidókat saját és az egész emberiség érdekeinek előmozdítására egyesíti, felekezetihez hozzátartozóknak szellemi és erkölcsi tulajdonságait fejleszti, emeli, az emberszeretet, a becsület és a hazaszeretet legtisztulabb elveit hirdeti, támogatja a tudományt és művészetet, enyhíti a szegények és nékülözök nyomorát, betegeket ápol, a zsidó üldözöttek támogatására siet, az özvegyeket és árvákat legnagyobb mértékben felkarolja.

A rend tehát zsidó szabadkőműves szervezet, amelynek tagjai Amerikában és az egész világon zsidóság minden rétegéből kerülnek ki, orthodox, reformzsidók, konzervatívok és liberálisok, cionisták, nem-cionisták és nacionalisták és az u. 100 százalékos amerikaiak a tagjai. A politikai feladatok különfeleléségét itt a zsidó ideálok és emberiség kultúrájának az érdekében kifejtett tevékenység közössége kiküszöböli.

A rendnek összesen 576 páholya van, amelyek az egész világon 77,651 tagja van. Magában Amerikában ezidőszent 411 páholy működik 55361 taggal, a többi 165 páholy Kanadában, Angliában, Hollandiában, Dániában, Németországban, Svájcban, Ausztriában, Lengyelországban, Csehországban, Jugoszláviában, Romániában, Bulgáriában, Törökországban, Szíriában, Egyiptomban és Palesztinában működik.

A szövetség nem titkos szervezet. A jelentkezőket megfelelő szertartások keretében veszik fel, amely szertartás több előadásból áll, amelyek többnyire a Szentírásból vett idézetekkel kötik lelküket az új tagnak az emberiséggel és a zsidósággal szemben teljesítendő kötelességeit.

Amint az ismertetett programból kitűnik, a Bnei Brith rend éppen fenti célkitűzése alapján tevékeny részt vesz a Palesztina építómunkában is.

Nachum Szokolov Nagyváradon.

Röviddel ezelőtt beszámoltunk arról, hogy Nachum Szokolov, a cionista executive elnöke Romániába jön. Szokolov november 22.-én érkezik Bukarestbe. A cionista szervezet nagyszabású előkezületeket tesz az Executive elnökének méltó fogadtatására.

Mária királyné audiencián fogja fogadni Szokolovot, aki meg fog jelenni a régenstanács előtt és majd fel fogja keresni Maniu miniszterelnököt, aki nek a cionista szervezet köszönetét fogja tolmácsolni Románia diplomáciai képviselőinek a mandátumbizottság genfi ülésén a palesztinai zavargásokkal kapcsolatban tanúsított magatartásukért.

Szokolov bukaresti tartózkodása alkalmával Éli Berkovici, a bukaresti hitközség elnöke és Dr. Fildermann, az Uniunea elnöke, fogadó estélyeket rendeznek a cionista vezér tiszteletére. Az estélyeken a zsidó pénzvillág legmarkásabb képviselői jelenttek be részvételüket.

Nachum Szokolov romániai tartózkodása alkalmával fel fogja keresni az ország összes nagyobb centrumait. Szokolov ellátogat Nagyváradra is. A cionista szervezetek már is megtették az előkezületeket a zsidó vezér fogadtatására.

HIREK.

Felölös szerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR.

A „Népünk” cikkeinek utánozmását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5690.

Péntek: Chesván 19, nov. 22.

Szombat: Chesván 20, nov. 23.

Szombat bejövetele:

üzlet bezárás 4.30

gyertyagyújtás 4.35

Istentisztelet kezdete 4.40

Szombat kimenetele 5.40

* **Helyreigazítás.** Lapunk mai vezércikkében sajtóhiba csuszott be. Ugyanis a váradi orth. izr. Hitközségnek nem 70, hanem 170 tisztviselője van.

— **Merénylet a transjordániai emir ellen.** Páris nov. 18. A Le Soir jerusalemi jelentése szerint Abdullah transjordániai emirt egy arab, a kormányzó-sági palota előtt törrel leszturta. A tettes elmenekült. Az emirt kórházba szállították, ahol sürgősen megoperálták. Állapota súlyos.

— **Marshall-kolónia Palesztinában.** A Jewish Agency nemrég ülést tartott O. E. D'Avigdor elnökiete alatt, melyen elhatározta, hogy az Agency nemrég elhunyt nagy elnökének a felelhetetlen zsidó vezérnek emlékére kolóniát alapít Erec Izraelben „Marshallia” néven.

— **A németországi liberális zsidóság új imakönyve.** A berlini liberális zsidóság a jövő évben új imakönyveket ad ki hívei számára. Az eddig használatban volt imakönyvből hiányoztak, illetve törölve voltak a Cionra vonatkozó összes imák. Örvedetes és az idők változásának jele, hogy az új imakönyvben ezek az imák újból szerepelni fognak.

— **Harc a német zsidó iskolák ellen.** Berlinben a népiskolák most kinevezett új főfelügyelője a szociáldemokrata König, rendeletet bocsátott ki, mely eltiltja a vasárnapi oktatást az iskolákban. Ez a rendelkezés súlyos támadás a fennálló zsidó iskolák ellen, mert heti öt napon nem tudják az előirt tananyagot elvégezni. A Jüdische Rundschau rámutat, hogy ez a felekezeti egyenjogúságnak súlyos sérelme, mely annál érthetlenebb, mert szociáldemokraták részéről jön. Hasonló támadás érte a zsidó iskolákat Törökországban. A tanügyi kormány azt az utasítást küldte a zsidó iskolák vezetőinek, hogy ezentúl az iskolákban nem szabad a héber oktatást folytatni. A zsidó lakosságban leirhatatlan izgalmat kellett ez a rendelkezés. Felmerült a gondolat, hogy a kormány ellen való tüntetés céljából valamennyi zsidó iskolát bezárják.

— **„Beszterce Ostroma.”** Ezen cím alatt egy cikk jelent meg a pesti „Zsidó Ujság”-ban. Helyszüke miatt nem reflektálhatunk a cikk minden egyes állítására, bár könnyen kimutatható, hogy minden állítása szemben-szedett valótlanosság. **הרבה לשקר ירדתי** : ha hazudni akarsz, monjad el állításodat minél távolabb a tett helyétől. A naiv hallgató az ügyet nem ismervén, el fogja hinni állításaidat. A cikkeske is a külföldi lap naiv tájékozatlan olvasóközönségével kalkulált. Itthon még a cáfolat is fölösleges. Szánalmas épület az, melyet csak ilyen hazugságokkal lehet alátámasztani.

— **Egy zsidó temető megalázása.** Würzburgból jelentik. A rodelsei zsidó temetőt ismeretlen tettesek feldúlták. Tizenegy régi sírkövet szétszórta, közöttük nyolcat teljesen összetörték. A szétrombolt sírkövek között van Rabbi Talhaimer von Mainbernheimé is. Rövid időközben már második eset ez a temetőromlás. Az ottani zsidó község 500 Márka jntalmat tűzött ki a tettes kézrekerítőjének.

— **A jugoszláv váltótörvény és a zsidó ünnepnapok.** A jugoszláv igazságügyminiszter az új váltó és csekk törvénnyel kapcsolatban rendeletet bocsátott ki, mely szerint azon helyeken, hol a zsidó lakosság az összlakosság tíz százalékát teszi ki, a váltólejáratok és esedékességeknél a zsidó ünnepnapok tekintetbe veendőek. Ezen rendelet szerint zsidó ünnepnapokon közjegyzői óvások nem vehetők fel.

— **Nagy Mizráchi-meeting Olajon, nov. 24-én vasárnap d. u.6 órákor.** Ez alkalommal befejezéshez kívánjuk juttatni a cluji Mizráchi megkezdett ujjászervezés munkálatait. Az oradeai Központ képviselőjében Ráth Efraim fog beszédet tartani az Erec-Jisráelből érkezett hírekről és sürgős feladatainkról.

— **Talmudelőadás.** Szombat délután 3 órákor a „Ceire Mizráchi” Talmudelőadást tart. Előadó: Schiff Hermann. Kérjük a tagok szives megjelenését. Vezetőség.

— **Moszkva.** A Kalinindorf kerületi zsidó telepesek felsőbb rendeltre 310,000 pud terményt szolgáltatnak be a kormányhatóságoknak. Mértékadó körök véleménye szerint féltő, hogy a megmaradt termés nem lesz elegendő a zsidó lakosság ellátására a jövő télre.

Palesztinai levél.

Ugy érezzük, mintha most is mint valaha, itt lótna-futna közöttünk a mi szeretett elvbarátunk, a mindig lelkes és mindenkit lelkesítő, mindenkit legyőzni és meggyőzni akaró, Erec-Jisráel szeretetében nyugtalan vért, kipróbált vezéregyéniségünk: az örökifjú rajongó Reb Josef Selzer. Nincs a Talmudnak, a Midrásnak és a végtelen zsidó irodalomnak olyan eldugott helye, melyet ha vonatkozásban van Erec-Jisráel, meg ne látta volna a mi kitűnő elvbarátunk jerusalemi Selzer József. Az augusztusi szomorú eseményeket is a proféták szemüvegén keresztül vizsgálja ő, a mindig harcias örök ifjú, ő, aki a tentát, tollat gyűlöli, rokonainak csak pár sort szokott írni féltékenként, de ha országépítési problémáról van szó, nincs az a tentás korszó, mely elég volna neki, ha úgy véli, hogy írásával hatni tud régi erdélyi elvbarátaira. Lapunk szük helye csak kivonatolva reprodukálhatja sok-sok ivre terjedő legutóbbi tudósítását.

Az arab sztrájk. A sátrak ünnepe előtt vagyunk — ugymond — és az arabok sztrájkja komoly formákat ölt. Nincs arab üzlet, mely nyitva lenne, de komikumba hajlik, ha látjuk az arabokkal zsufolásig megtelt zsidó boltokat. A tönk szélén álló zsidó boltosok most magukhoz térnek. Annál kirívóbb az arab sztrájk az építő iparban, melyet állítólag a főmufti támogat legjobban. Közben a főmufti házánál, melyet most épített, nem pihen a munka. Dolgoznak rajta szerényen az arab munkások és kőműves zsidók... Az uccák egyébként csendesek Jerusálemben. Csak katonák cirkálnak, kezükben fegyver és gránát, no meg az ünnepre készülő zsidók, kezükben lufó és eszrog... A hangulat csodálatosképen biztató — ugymond — mert magunk mellett érezzük gálutbeli testvéreink millióit. Az elmúlt héten 600 chaluc érkezett Európából, akik máris elhelyezést nyertek és jogos a reményünk, hogy chalucaink ezreit fogjuk tudni állandóan foglalkoztatni.

Nemzeti otthonunk életképességét az augusztusi tűzpróba fényesen igazolta. Mig a 8 évvel ezelőtti arab megmozdulás kedvét szegte az új bevándorlóknak, sőt tömeges visszavándorlást vont maga után, addig az augusztusi komoly jellegű harcok ellenére, mindenki a helyén marad, nem gondol senki a visszavándorlásra, sőt hatalmas arányú bevándorlás folyamata veszi kezdetét.

A főmufti nyíltan mondja, hogy keserűen csalódtak. Nem számítottak chalucaink derekas ellenállására és kiváltságos makkabeusi hősiességére.

Viszont lesújtóan hatott reánk az európai lapok túlzásai, az arab executívát, mintegy nagyhatalomnak állítják be. Hogyan is állunk ezzel a „nagyhatalommal”? Az arab executiva félhivatalosa nagy garral kürtölte világgá, hogy már 700, szóval hét-száz fontot gyűjtöttek az arab sebesültek javára. Nos, ez a papiron levő 700 font honnan is gyűlhetett össze, ha figyelembe vesszük, hogy egész Syria egy egész fontot juttatott az arab sebesülteknek! Egyiptom pedig egyetlen fillért sem.

Ezzel szemben a zsidó szívek szolidaritása rövid 2 hét alatt 350.000 angol fontot juttatott a kárvallottak javára. Közben az építkezés egy napig sem szünetelt. Talpiót község tanácsa 200 új ház építését határozta el, hosszú lejáratu kölcsönrel áll az amerikai Brandeis csoport a városi tanács rendelkezésére. Az összes jelentkezők igénybe vehetik ezt a kivételes kedvezményt, s jómagam is a jelentkezők között vagyok. Az arabok által elpusztított néhány ház helyett így nő ki a földből 200 gyönyörű lakóház.

Alig multak el a szomorú augusztusi napok, már is érdekes jelenségét láttuk életképességünknek. A jerusalemi — telavivi országút mentén levő Harbum-féle arab cigarettagyár ellen arab hitelzők csődöt kértek. A cigarettagyár és a hozzá tartozó terjedelmes narancsos doka kertült. Az 50.000 fontot meghaladó ingatlanokért az árverésen 5000 fontot ígértek az arabok, ezt az összeget Felix Warburg amerikai milliárdos képviselője egyszerűen 22.000 fontra feljavította. A gyár és narancsos így jutott Felix Warburg birókába. (Warburg nem feltette pénzét erec-jisráeli ingatlanba fektetni!) Vajjon mit szólnak hozzá majd a váradi aggódók! De tovább megyek! Csak e napok folyamán vásárolt itten báró Manase egyiptomi zsidó filantrop 20.000 dunamos birtokot, hogy narancsligetet létesítsen rajta. És így megy ez az egész vonalon. Most érkeztek meg a haifai kikötő építéséhez szükséges hatalmas gépek és rövidesen hallani fogjuk, amint derék chalucaink vígan a kikötőépítés munkálatait közben dalolni fogják „El jivne Arcenu”, az országépítő szent munka dalát.

De mindez a legkisebb része az országépítő munkának. Mert mi nemcsak utakat, vasutakat és városokat akarunk építeni, de építjük a tiszta, hamisítatlan lelkeket, melynek a legbiztosabb fundamentumát sikeresen leraktuk: gyermekeink kivétel nélkül könyv nélkül ismerik a 24 szentkönyvet. Mert a mi szent örökségünk, a Biblia 24 könyv képezi az erkölcsi alapunkat.

És ha Ti is megszerzitek a diaszporában a 24 Könyv alapos ismeretét, akkor megszűnik a kishitűség, a nagy kérdőjel, mely oly nagyon meglátszik az asszimiláció fertőjébe süllyedt gálutbeli testvéreinken.

Egy erdélyi tekintélyes orth. főrabbi levele, Hirsch Jakob „Támogassuk az Orthodoxiát” című cikkére.

„Örömmel olvastam a cikket. Hirsch ur lelkesből beszélt és — amint néhány kollegám nyilatkozatából látom — majdnem az egész rabbikar lelkéből beszélt. Az akciónak mindenestre meglesz az eredménye, hogy ha a rabbik, köztudomásu sajnálatos okokból ezen mozgalmat nyíltan támogatni nem fogják, de elgáncsolni semmiképen sem engedik. Az egészséges orthodoxiának legnagyobb akadály a illegális beszerzési iroda. Az orthodoxia jövőjében vetett hitem sugallja, hogy ezen akadályt sikerül eltávolítani és egy a hivatása magaslatán álló orth. központi irodát felállítani. Az ügy érdekében sziveskedjenek egyelőre nevemet diszkrétan kezelni.”

A „Chinuch Neorim” templomavatása.

A hosszú évek során szerény eszközökkel, nagy csendben működő váradi „Chinuch Neorim” Egyesület fejlődési fázisaiban fordulóponthoz jutott.

Ez a nagyszerű kulturintézmény, amely ma már 250 tanuló magábanfoglaló nyolc kitűnő „chédert” tart fenn, zsidó kultur-missióját ideális értelemben fogta fel és valósítja meg, mert „chéderjeiben” az igazi zsidó szellem és zsidó tudás talált otthonra.

Majdnem másfél évtizedes csendes munkája odafejlődött, hogy az összes zsidó intézmények, de különösen az ortodox hitközség, a legmesszebbmenő támogatásban részesíti és ez eredményezte azt, hogy a kolozsvár uccai nagytemplom mellett levő „ó templomot” a „Chinuch Neorim”-nak engedte át.

A templomavatás folyó hó 23-án szombaton reggel, — az istentisztelet keretében — fog megtörténni. Fuchs Benjámin főrabbi ünnepi beszédben fogja méliatni a „Chinuch Neorim” jelentőségét. A templomavatás ünnepélyére a váradi zsidóság teljes számmal fog résztvenni.

A templomavatás ünnepélyes aktusáról a jövő heti számunkban fogunk részletesen beszámolni.

A magunk részéről zsidó szíveséggel üdvözljük a „Chinuch Neorim” Egyesületet és eredményes, igazi zsidó munkát kívánunk!

Báró Hatvany Palesztináért.

Budapest nov. 18. Az Országos Magyar Izr. Közművelődési Egyesület hétfő este tartotta II. felolvasó estjét a zsidó hitközség dísztermében. Hatalmasan nagy és előkelő közönség szorongott a tágas teremben. A műsoron előadónak Br. Hatvany Bertalan volt jelezve, aki „Keleti utazásairól” címen jelentette be előadását. Csak kevesen sejtették, hogy az illusztris előadó, a Br. Hatvany-család fiatal, de imponálóan nagy műveltségű sarja előadása során — a keletről lévén szó, Palesztináról is meg fog emlékezni.

Br. Hatvany mi után színes képekben ismertette a tél folyamán a „Keleten” megtett útját, beszélt Egyiptomról, Irákról, Szíriáról, Mezopotámiáról, azok érdekességeiről és nevezetességeiről, végül a feszültség felkeltett érdeklődés tetőpontján áttért Palesztinára. „Most másodizben — ugymond — kereste fel az országot. Bármennyire európai és magyar, német vagy más nemzetiségű zsidó is legyen az, aki a Szentföldre lép, bizonyos kettősséget érez magában. Nem tudja magát kivonni azok alól az érzelmi hatások alól, amelyek őt a Szentföldön megkapják.

A szíriai sivatagból az ember a „cionista” telepek által teremtett európai kulturába érkezik. Ezek a telepek mind virágzanak, és ha sok helyen a telepesek súlyos gazdasági válsággal is küzdöttek, csodálatos nagy lelkeséggel és hősiességgel küzdenek a jövőért. Munka, verejték és vér nélkül nincsen honfoglalás, — mondotta és a halgatóság percekgig tartó viharos tapsban kitörve, tüntetett a palesztinai chalucok mellett. Bizony amit a cionista munka Palesztinában a Keren Kajemeth és a Keren Hajeszod segítségével teremtet, az már tul van a kísérleti stádiumon. A cionista munkának a sikere biztosítva van és kell, hogy sikerrel járjon.

De nem holmi jótékonyági alapon fejtegeti az előadó a cionista munka szükségességét Palesztinában. Meggyőződése szerint a zsidóságnak szüksége van erre a szellemi centrumra, amelyben tényleg ki fog alakulni egy magasabb értelemben vett zsidó nemzet, amely az arab testvérekkel közösen fel fogja építeni az országot és ennek a zsidó nemzetnek ott Palesztinában még nagy hivatása lesz a világon.

Szüksége van a zsidóknak a palesztinai nemzeti otthonra azért is — fejtegette tovább az előadó nagy tetszés mellett, mert a nem asszimilálódott zsidóság folytonos vándorlása a már asszimilálódott zsidók helyzetét veszélyezteti és így ezeknek is érdeke a cionista munka sikere.

Végül hangsúlyozta, hogy minden világosan látó embernek le kell vonni tapasztalatainak következményeit. Palesztinai útján ezeket a tapasztalatokat szerezte és mint teljesen asszimilálódott magyar zsidó mondja, hogy a palesztinai cionista munka sikere az egész zsidóság érdeke és az egész zsidóság kötelessége ezt a munkát támogatni. Percekgig zugott a taps és a lelkes ováció az előadás befejeztével. Az egész közönség viharos lelkesedéssel és tüntető melegséggel ünnepelte az illusztris előadót, akinek ezen a helyen elsőnek volt bátorsága ezeket az eddig nem szívesen hallgatott igazságokat kimondani — BCU Cluj-Napoca.

Hová vezet a vallásos zsidó utja?

Hahédből fordította: Goldstein József.

(Folytatás.)

7. Az erccjiszráeli gazdaság forrásai.

Mint hogy a „kemách“ a kenyér és a Thóra össze vannak fonódva egymással, célszerű megvizsgálni a gazdasági változásokat az erccjiszráeli zsidóságban. 33 évvel ezelőtt előkelő helyet foglalt el a „Chaluka“ vagy „Kolel“ az erccjiszráeli zsidóság gazdasági életében. Aki jó chalukát kapott, az előkelő embernek számított, aki gyermekeit jól házasíthatta ki. Zsidó ipar és munkásság ugyszólván nem volt, a tiszta zsidó lakosságu és 45.000 lelket számláló Tel-Aviv még álomban sem létezett. A kereskedelem szegényes volt. Az iparosok és munkások a Chaluka kegyeltjéből éltek.

Ezek a viszonyok teljesen megváltoztak. A Chaluka ma is betölt bizonyos hivatást, de gazdasági befolyása nagyon korlátozott. Olyanok, akik csak a Chalukán élnek, csak kevesen vannak. Ezzel szemben új helyi gazdasági források nyíltak meg, mint: mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, képviselők és mások.

A Chalukának ez a súlyedése a vallásos zsidóság súlyedését is magával vonta. Különösen azért, mert a vezetők nem gondoskodtak idejében bekapcsolódásukra, az új gazdasági forrásokba. A másik oldalon viszont, nőtt a társadalmi súlya azoknak a vallásos zsidóknak, akik független foglalkozást űznek.

8. A vallásos mezőgazdasági koloniák.

Erec-Jiszráel új gazdasági forrásai között legfontosabb a mezőgazdaság. Az egész világon a földmivészeket konzervatív, az ipari munkásságot pedig forradalmi erőnek tekintik. Helyes tehát megvizsgálni az összefüggést a hagyományhi zsidóság és a palesztinai mezőgazdaság között.

A jeruzsálemi vallásosok az első között voltak, akik hozzáfogtak a föld-munkához. Ők voltak az első kolonia — Petách Tikvah — megalapítói. A vezetők azonban nagyon is hamar megváltoztatták ezt a helyzetet. Jeruzsálemben egy mezőgazdasági telepítés-elleni mozgalom lett urrá. Ennek ellenére még néhány vallásos kolonia alakult abban az időben.

Az utóbbi 33 évben visszaesés következett be. Habár a háború előtt elhatározták egy kolonia alapítását, a dologból nem lett semmi. Csupán 100 jemeni család lett a koloniákra telepítve, egy nem vallásos szervezet által. Az erccjiszráeli vallásos zsidók nem ismerték fel egy thórahü mezőgazdasági munkásság nagy fontosságát.

És az Aguda? Évekkel ezelőtt álmódott egy nagy mezőgazdasági tevékenységről. Neki is látott. De jaj, csak az első krízisnek kellett kitörni és minden kísérlet kudarcot vallott.

Dr. M. Auerbach (agudista) írja: „Néhány ember önfeláldozásának köszönhető, hogy nem ment veszendőbe egy dunam föld sem. 3 évvel ezelőtt előleget adtunk két nagy területre, amit ki kellett fizetni. „Machne Jiszráelban“ (az egyetlen Aguda-kolonia) is kénytelenek voltunk összehuzódni és csak két férfinak köszönhetjük, hogy Machne-Jiszráel megmaradt. A kolonia kiterjesztésére nincsenek eszközeink.

„Néhány ember“... „két férfi“... „Nincsenek eszközeink“, ez az igazság.

Azonban B. Mincnek (szintén agudista) még szomorubb a leírása: „Az az igazság, hogy Machne-Jiszráel nem létezik többé, az az igazság, hogy a nagy területek állítólagos megváltása nem történt meg és 6000 fontsterling előleg — vallásos zsidók keservesen összekapart pénze kárba veszett“. „Machne-Jiszráel földje el lett adva lengyelországi Agudatagoknak, de sem a föld nem lett átadva, sem a pénz visszaadva.“

Mi nem tudjuk melyik leírás igazabb, Auerbaché, vagy Mincné? Nem is fontos, mert, ha Mincnek is van igaza, nem vágolunk senkit. Az aguda vezetőiben biztosan megvolt a jóakarát. Azt hitték, hogy az aguda-tábor többet bír még, mint a Cionista Szervezet is. Ez tévedés volt. A Cionista Szervezet bevételeinek még a tizedrészét sem bírta elérni.

Nem. Az aguda-vezetői nem hibásak, ha tévedtek. Az eredmények azonban szomorúak. A frankfurti „Israelit“ (Aguda lap) írja: „Rosszabodás a mai helyzetben már nem is állhat be. A végtelenül szomorú helyzet az, hogy mi thóra-hüek Erec-Jiszráel felépítéséből teljesen ki vagyunk zárva“. Ehhez nem kell kommentár.

És a Cionista Szervezet?

Ha a kettészakadás nem történt volna meg, úgy bizonyosan teljesen a vallásos zsidóság befolyása allatt állana, és bizonyosan hatalmas vallásos telepítések létesültek volna. De még így is, hogy a vallásos zsidóság tábora a Cionista Szervezetben oly kicsi volt, és inkább csak a gyermeknevelésére fektetett súlyt, igen fontos eredmények érettek el thórahü koloniák alapításával, a Cionista Szervezet által és segítségével, mint Kfar-Chittim, Sejk Abduk, a chassid-koloniák, Kfar Gideon (erdélyi kolonia) Bné-Brak, Magdiel és a jemeni telepítések.

(folyt. következik)

POSZTÓ ENGRÓS
Legolcsóbb bevásárlási forrás
HAVAS & GRÜNFELD, ORADEA
Strada Avram Iancu 8
Kicsinyben, eladás engros árakban
csakis készpénz ellenében.

Olcsó tűzifa
I. száraz cserhasáb . L. 390 I. száraz bükkhasáb . L. 370
I. száraz gyertyánhas. L. 380 I. száraz dorongfa . L. 330
Ezen árak méterenkint a telepen értendők
Házhoz szállítás méterenkint 30 Lei
Vulcan-fatelep Ugyanitt cser, gyertyán és bükk
fa felvágott állapotban is kapható
Nagyplactér Közraktár mögött. Telefon 632.

Legjobb ridikulóket,
oldaltárcákat, pénzszényeket és
bőröndöket minden kivitelben
gyári árban árusítunk. Ugyanitt
minden szakmában vágó ren-
deléseket és javításokat vállalunk.

Nagyváradai Bőröndgyár városi lerakata
Bulv. Reg. Ferdinand I.

Szenzációs **olcsó** áron legto-
kéletesebb **rádiókészülékek,**
alkatrészek és akkumulátortöltés
Lei 15, — 25, — 35 árban
RAJZ ANTAL és Fia Str. Alex. (Teleki-u 2.)
Telefon: 512.

Acéllemez üzlet REDŐNYÖKET
Esslingeni ablak
a létező legjobb kivitelben és legolcsóbb
árban készítünk és szállítunk!!
ÁRAJÁNLATTAL DIJTALANUL SZOLGÁLUNK.
Halász Testvérek Redőny és
Oradea, Str. Cogălniceanu 16.
Telefon: 364.

ORTH. כשר
Amsel vendéglő
Tulajdonos: STERN SÁMUEL
ORADEA
Piața M. Viteazul (Nagyplactér) 7.

Felhívás!
T. olvasóink figyelmébe!
Ha megbízható tisztán kezelt orth. **kóser**
liba hús és **zsírt** jutányosan
akarnak vásárolni keressék fel

Klein huscsarnokát
Kapucinus-ucca 6 sz.
Vendéglősök és viszont eladók nagy ár
kedvezményben részesülnek. Szétküldés posz-
tán és vasuton.
Kérem vigyázni a címre

Krawattenstoff-Weberei
und Confectionierung
Leó Koós
ENGRÖSS ENGRÖSS
ORADEA
Str. Leclercioarelor

Hirdessen a „Népünk“-ben

Naponta friss élő ponyvát
Ára kgrként Lei 80.
HALCSARNOK
Piața Mihai Viteazul 5.

ÉRTELMSZESÉDÉS. LÉGCSŐRURUT ellen 6-8 héten
át minden étkezés után megiszunk egy decilitert
a magas jódtartalmu **Cigelkal „LAJOS“** vizből.
GYOMORÉGÉS, SAVTULZAGÉS és GYOMORÉKÉLY el-
len a jódos, sós hydrocarbonatos **Cigelkal „ISTVÁN“**
vizből. (Már egy deciliter István-víz rögtön meg-
szünteti a gyomorégést.) Váradai vevőinknek ugy-
a Cigelkal „LAJOS“, mint az „ISTVÁN“ gyógyví-
zeket házhoz szállítja az itteni képviselő: **Fischer**
Emil ügynökség, Telefon: 9-62. Főlerakat: Cigelkal
jódos gyógyforrások vezérképviselése. **Arines,**
(Égerhát) Jud. Sălaj.

WEISZ E. ZSIGMOND férfiszabó üzletét
Rákoczy-ut 6 sz. alá Orsolya zárda épületbe helyezte
át. Apolló drogériával szemben.
A legnagyobb divatkreációk elsőrangú kiállítását Angol és Skót szövö-
tekből. — Aki szépen s jól akar öltözködni, minden igényét olcsón ki-
elégítheti e cégnél.
WEISZ E. ZSIGMOND
Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 6.

KALAPOT és URIDIVAT
CIKKET CSAK
ROTH M. utóda cégnél
vásároljunk.

M. ÁBRAHÁM kendőáru és
szövőfonalak
nagyban és kicsinyben
Oradea, Piața Mihai Viteazul 5.

Bőrönd javító műhely
Elvállalok minden e szakmában
vágó javításokat és rendeléseket
Bőrönd mintakofferek legnagyobb választékban kaphatók.
WEINGARTEN I. ORADEA, PIAȚA UNIRI 7.

VICTORIA MŰMALOM
Str. Wilson (Füzes-uccán, állatvásártéri hid
mellett) értesíti a nagyérdemű örlető közön-
séget, hogy az ujonnan épített és legmo-
dernebb gépekkel felszerelt műmalmát üzembe
elyezte. A mai naptól kezdve az örlető
özönség rendelkezésére bocsátja és kéri
szíves pártfogását.

Az uri közönség figyelmébe!
HACKMAYER URI SZABÓ üzletét
áthelyezte Bémer-tér 2 alá.
Apolló mozgó mellett.

A paptamási
LITHYNIA
az ásványvizek királya
vese, hólyag, epe és gyomor-
bajok legbiztosabb gyógyvize.
Mindenütt kapható
Központi egyedáruság
Str. Nicu Filipescu (Szarvas-sor) 23
Telefon: 176.